

2008-10-13

Minnesanteckningar från möte den 6 oktober med

Samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Närvarande:

Rolf Sjöblom, kommunstyrelsen
Katrinn Svensson, Miljö- och hälsoskyddskontoret
Sam Skällberg, Miljö- och hälsoskyddskontoret
Eva Berglund, Turismavdelningen, kommunledningskontoret
Sam Peterson, Naturskolan, Barn- och utbildningsförvaltningen
Stig Hermansson, Skogsstyrelsen
Sven-Erik Magnusson, Biosfärkontoret
Karin Magntorn, Biosfärkontoret
Carina Wettemark, Biosfärkontoret
Sussie Söderlundh, Naturskyddsföreningen i Kristianstad
Nils Waldemarsson, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Thomas Lindblad, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Hans Wellin, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
Sven Olsson, Vramsåns fiskevårdsförening
Patrik Jönsson, Christianstads Motorbåtsklubb
Rolf Swanström, Christianstads Motorbåtsklubb
Hugo Nordh, Kristianstadbygdens Biodlarförening
Bengt Hellberg, Beckhovets fiskebods-förening
Hans Cronert, Biosfärkontoret, Kristianstads Vattenrike/Länsstyrelsen (sekreterare)

§ 1 Justeringsman

Till justeringsman valdes Sam Skällberg.

§ 2 Klimatarbetet i kommunen – vad har uppnåtts och vad är på gång

Kristianstads kommun har sedan mitten av 1990-talet bedrivit ett mycket framgångsrikt och uppmärksammat arbete med att minska utsläppen av växthusgaser (klimatpåverkande gaser). Katrine Svensson från miljö- och hälsoskyddskontoret, som också ingår i Klimatkansliet, informerade om vad som hittills uppnåtts och vad som är på gång.

I Kristianstads kommun har utsläppen av koldioxid minskat mycket medan uppföljning visar att vare sig de nationella eller regionala miljömålen kommer att nås. Främsta skälen till minskningen är utbyggnaden av fjärrvärme med anslutning av kommunala och privata byggnader. Där inte fjärrvärme har varit möjlig har omfattande utbyggnad skett med framför allt pellets pannor på skolor och andra institutioner i småorterna. Även för småhus har det skett omfattande konvertering från olja till fjärrvärme och pellets. Vindkraften är en viktig potential för elförsörjningen i kommunen (vindbruksplan har tagits fram och är på gång att beslutas). De som generellt motverkar är transportsektorns ökning.

Närmast på gång är en klimatanpassningsplan (för att säkra tätorten mot översvämningar), revidering av klimatstrategin, nya klimatmål, en avfallsstrategi, utvecklad dialog med lantbrukarna om lantbrukets klimatfrågor.

Kommunen har sökt och i flera omgångar fått statsbidrag till miljöåtgärder. Exempel på kommande bidragsunderstödda åtgärder är en biogasmack i Åhus, ångledning till Skånemejerier, fjärrvärme och biogas till Scan och konverteringsbidrag till tunga lastbilar (Dual Fuel).

Annat aktuellt som är på gång är bl a energieffektivisering i kommunala fastigheter, att få in energin i samband med miljötillsyn hos verksamhetsutövare, klimatolympiad för åk 8, samarbetsprojekt med Agenda 21-kansliet om matens klimatpåverkan och en uppdatering av hemsidan om klimat www.kristianstad.se/klimat.

SS

§ 3 Arter & naturtyper i EUs habitatdirektivet (N2000), rapport till EU 2007 – vårt ansvar i Biosfärområdet.

Sam Skällberg informerade om statens rapportering till EU 2007 (som sker vart 6 år). Uppdraget har utförts av ArtDatabanken vid SLU och Naturvårdsverket och skall visa status och utveckling beträffande arter (biologiska mångfalden) och naturtyper.

Sammanfattningsvis har det gått bra för arterna och naturtyperna i norr, medan det gått sämre ju längre söderut och på ju lägre nivåer man kommer. I den kontinentala delen av Sverige, bl a Skåne, har det gått allra sämst. Här är också exploateringstrycket på värdefulla marker är stort.

I Skåne och inom biosfärområdet finns exempelvis rinnande vattenmiljöer med musslor som har mycket dålig reproduktionen, gräsmarker som generellt uppvisar antingen för intensiv hävd eller otillräcklig hävd och sanddyner som antingen är för hårt slitna eller är stadda i igenväxning.

Rapporten finns att köpa eller att ladda ner på ArtDatabankens hemsida:

<http://www.artdata.slu.se/publikationer/arterochnaturtyper.asp>.

§ 4 Rapportering på hemsidan om döda och döende alar och björkar i Vattenriket – hur många rapporter har vi fått in och vad säger de?

Hans Cronert redovisade resultatet från rapporteringen på Vattenrikets hemsidan. Kan konstatera att de flesta rapporterna i biosfärområdet kommer från stränder längs nedre delarna av Helgeån (från Åhus/Yngsjö till Gummastorpsjön), dvs det området som drabbades hårdast av översvämningar förra sommaren. Men det finns även många rapporter om förekomst av döda och döende alar eller björkar längs Helgeån ända upp till Älmhultstrakten, vid Holjeån i Näsrum och från ytterligare ett antal spridda platser i norra Skåne. Rapporteringen stängde för ett par dagar sedan och någon gemensam utvärdering av rapporteringen och tankar kring finns ännu inte.

Stig Hermansson, skogsstyrelsen, kommer i samband med en konferens om aspskottsjukan att träffa Pia Barklund som är expert på trädskadorna vid SLU. Han kommer att ställa frågor kring de iakttagelser vi gjort. Han menar att det är svårt att lämna några rekommendationer innan man vet säkert vad som är orsak och vad man kan förvänta framöver.

Hans C kommer att kontakta Gunnar Isacson vid skogsstyrelsen för att diskutera hur man kan gå vidare i frågan. Exempelvis vore det värdefullt att få kunskap om den aggressiva algsvampen *Phytophthora* är involverad.

§ 5 Lägesinformation

a) naturum

- Buskröjning har utförts i augusti, som ett första steg för att skapa våtmarkssjön som skall finnas i anslutning till naturum. Två personer från Södra Skogsägarna arbetade i sju dagar för att röja videbuskar, i det ca 1,2 ha stora våtmarksområdet som till stora delar kommer att vara öppen vattenyta året om. Efter buskröjningen tog ett annat företag vid i arbetet. Ett specialfordon med ordinarie arbetsplats på Smålands torvmossar användes för att samla samman de avsågade videbuskarna, som lades upp i råsår på tippen på fd Härlövs ängar. Fordonet, som hade mycket breda däck med dubbelmontage, hade extremt lågt marktryck, vilket var nödvändigt för att kunna ta sig fram över den mycket mjuka markytan. Arbetena lyckades pricka ett av sommarens lågvatten, där vattennivån i ån endast låg strax över havsyttnivån.
- Projekteringsarbetet för naturum är i full gång, för både broar, grund och själva huset. Förfrågningsunderlaget beräknas vara klart strax före jul och kan skickas ut efter nyår.
- En ny klimatsimulering har beställts för naturum, med Socialstyrelsen rekommendationer som riktmärke för inomhusklimatet i naturums olika lokaler.
- Planering och projektering för naturums tillfartsväg, från Härlövsängaleden, för bilar och bussar, är också i full gång. I kommunens trafikplanering finns en rondell, på sikt inplanerad på Härlövsängaleden, men i första hand kopplad till en ny vägsträckning mot väster, i den gamla tippens södra kant, mot handels och industriområdet. Mest praktiskt och kostnadseffektivt borde det vara att anlägga rondellen redan nu i anslutning till byggandet av naturum.
- Vattendomen lämnades in i somras och är nu också kungjord offentligt av Vattendomstolen. Synpunkter på vattendomen skall ha kommit in till Vattendomstolen senast den 11 november. Datum

för vattendomsförhandlingar kommer också att bestämmas framöver. Förhoppningsvis får kommunen beslut avseende vattendomen i vår. För att tidsplaneringen skall fungera för det fortsatta arbetet måste beslutet komma i mars-april, och absolut inte senare än i maj.

b) tillgänglighetsprojektet

Karin Magntorn informerade om läget beträffande projektet "Ökad tillgänglighet för alla i Vattenriket". För åtgärderna har erhållit 1,2 miljoner kr från den statliga naturvårdssatsningen (LONA). Medlen kunde erhållas tack vare den stora kommunala satsningen på 1.8 miljoner (via Kultur och Fritidsförvaltningen) som skall genomföras genom att bygga badbrygga och handikapptoiletter i Furuboda.

I Vattenriket har följande platser valts ut för åtgärder tillsammans med företrädare för olika funktionshindrade; Norra Lingenåset, Kanalhuset, Ekenabben, Håslövs ängar och Pulken. Åtgärderna har bl a bestått i uppgrusning av stigar, uppförande av spänger och fiskebryggor, uppsättande av anpassade bord och uppförande av toaletter för funktionshindrade. Vidare har exkursioner (bl a tranguidningar) och andra aktiviteter skett tillsammans med naturskyddsföreningen, fågelklubben och fiskevårdsområdet. Tillsammans med andra aktörer i Skåne det tagits fram riktlinjer för tillgänglighet i natur- och friluftsområden i Skåne som precis varit ute på remiss. Inom projektet skall också tas fram ljudfiler till synskadade, certifiera platserna enligt Equality (ett europeiskt nätverk för tillgänglig turism) och ta fram en långsiktig plan för tillgänglighetsanpassning av besöksplatser i Vattenriket.

c) toalettfrågan

Eva Berglund m fl informerade om läget beträffande toalettfrågan. Det har under en längre tid funnits en grupp som tillkommit på ursprungligt initiativ från Samrådsgruppen. Den har tyvärr varit inaktiv en period, men nu fått en ny sammankallande vid Mark- och exploateringskontoret. Under hösten kommer C4 Teknik att genomföra en heltäckande inventering av status, placering, öppettider mm för alla offentliga toaletter i kommunen. Ett tillsammans med turistentreprenörer, fiskevårdsområdet och biosfärkontoret prioriterat förslag till nya toaletter och äldre toaletter i behov av uppfräschning kommer att tas fram. Underlaget ställs färdigt under hösten och skall under våren presenteras för kommunstyrelsen med syfte att det skall finnas resurser tillgängliga i budget 2010.

Då frågan känns mycket angelägen och legat i träda under lång tid **beslöt samrådsgruppen understryka vikten av att arbetet nu forceras och verkligen resulterar i nya och uppfräschade toaletter.**

d) grågäsförvaltning på Kristianstadsslätten

Gåsförvaltningsgruppen har haft möte under september. Antalet häckande gäss verkar minska medan antalet rastande gäss fortfarande är många. Omfattande och ekonomiskt kostsamma skador på skördeklara grödor har rapporterats i år. Det har också varit ett hårt gåsbetetryck på de redan av förra sommarens högvatten skadade strandängarna (till men för brukare och naturvården). I Hammarsjön fortsätter säven att försvinna.

Det är svårt/omöjligt att vidta åtgärder som lokalt begränsar grågåsbeståndet. Det skadeförebyggande arbetet är därför viktigt. Lantbrukarkåren uppskattar gåsskrämmare Frisks insatser och hoppas han får fortsätta den verksamheten. På gåsmötet diskuterades andra vägar för att minska skadorna, bl a att försök till samordning jakt över större områden, utformning av jaktarrenden som ställer krav på skadeförebyggande arbete, odlingsknep och metoder som minimerar skador samt försök att hitta avsättning för gåsprodukter (landsbygdsutvecklingsprojekt?).

Den femåriga förvaltningsplanen löper ut i år. Arbetet behöver utvärderas och en ny plan antas. Gruppens ordförande vid Länsstyrelsens miljöavdelning går i pension nästa år. Gåsskadegruppen anser att det är mycket viktigt att det av olika aktörer mycket uppskattade gåsförvaltningsarbetet kan fortsätta.

Samrådsgruppen beslöt understryka vikten av att Länsstyrelsen möjliggör ett fortsatt framgångsrikt grågäsförvaltningsarbete på Kristianstadsslätten.

e) nya rapporter – Vattenriket i Fokus

Hans C informerade om tre nya rapporter, som alla finns att ladda ner på Vattenrikets litteraturhemsida, <http://www.vattenriket.kristianstad.se/fokus/>

- **2008:06** Invallningar kring de nedre delarna av Helge å. Grunddata, våtmarkspotential och framtid
- **2008:07** Utvärdering av provfiske i Araslövssjön och Hammarsjön 2007
- **2008:09** Flyginventering av grågås i Hammarsjön och Araslövssjön samt delar av Oppmannasjön och Ivösjön

§ 6 Flodbåtens framtid

Frågan om Flodbåtens framtid kom upp. Som gruppen uppfattar det ser läget för framtida flodbåtstrafik i Vattenriket mycket dystert ut. Nuvarande flobåtsentreprenör kör sista säsongen i år och det finns ingen som tar över i dagsläget. Politiskt finns inget intresse av att driva eller ekonomiskt stödja fortsatt verksamhet. Olika lösningar har diskuterats men inte resulterat i något konstruktivt förslag. Näsby villaägarförening har i skrivelse understrukit vikten ur turismsynpunkt att flodbåten får finnas kvar och att kommunen bör ge finansiell garanti för fortsatt drift.

Samrådsgruppen anser att det är viktigt att Flodbåten finns kvar. Den kommer att vara ett viktigt komplement till naturum och vara viktig för besökare till området.

Samrådsgruppen beslöt att till kommunledningen framföra att det är viktigt att Flodbåten får finnas kvar och att kommunen under ett övergångsskede bör stå som ekonomisk garant och möjliggöra för en entreprenör att driva flodbåten vidare.

§ 7 Överstens ö - Tivoliparken

Det framfördes att flera träd fallit ut i vattnet från Överstens ö och att detta bör åtgärdas. Sven-Erik Magnusson informerade om att han framfört detta till stadsträdgårdsmästare Christer Landenhed i samband med att han besvarat frågor kring restaureringsåtgärder vid den fd glasinen nedanför Badhuset. Något svar eller någon reaktion på propån har inte kommit.

Samrådsgruppen beslöt uppmärksamma stadsträdgårdsmästaren på frågan igen.

§ 8 Träpålar vid gamla järnvägsbron

Frågan om gamla träpålar strax under vattenytan vid gamla järnvägsbron togs upp. De utgör rester från det gamla kallbadhuset och utgör risk, bl a för påkörning med båt.

Samrådsgruppen beslöt framföra till räddningstjänsten det angeläget att trädpålarna tas bort.

§ 9 Näsby gård

Hugo Nord informerade om att Näsby villaägarförening kommer att tillskriva kommunen och uppmana den att stödja att det etableras verksamhet med konferenser och boendemöjligheter på Näsby gård.

§ 10 Träd som hänger ut i ån

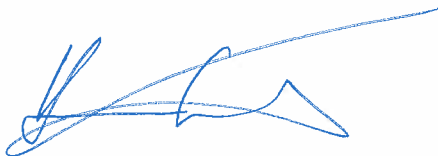
Fiskevårdsområdet och Motorbåtsklubben påtalade problematiken med träd som hänger ut i och över ån på västra sidan av Blackan, norr om järnvägsbron, och i rännorna ut i Hammarsjön, söder om motorvägsbron. Man har också konstaterat att utprickningen av leden i Hammarsjön är gjord, men vet inte vem som utfört det.

§ 11 Positivt från Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde

Hans Welin informerade om att det skett en notabel ökning av besökarna i fiskevårdsområdet. Malarna reproducerar sig och man har fått väldigt många rapporter om fiskar i 3-4 hg-klassen. Bestånden av gös har ökat och nu fångas gösar som väger 3-4 kg. Man har satt ut 135 000 laxungar (smolt) i Vramsån, Helgeån vid Torsebro och i Almaån. Dessutom finns det ett privat utsättningsinitiativ i Vinneån vid Rålambsdal. Fiskeriverket vill nu utvärdera innan fortsatt åtgärder vidtas. Uppvandring av lax har skett vid Torsebro (nya 1 m³-flödeskravet är bra). De första laxsmolten sattes ut 2005. Efter uppväxt i ån är de i havet 2-3 år. Det innebär att det bör bli uppvandring nästa vår i Vramsån om projektet lyckats. Om det lyckas är det viktigt att föra fram till styrande så man förstår vilken potential sportfisket är i Vattenriket.

§ 12 Nästa möte

Förslaget som diskuterades vid mötet var den 9 februari. Detta har fått ändras och nästa mötet blir **måndagen den 23 februari, kl 18.30 i KS-salen, Rådhuset.**

/Hans Cronert/ sekreterare

Justeras:

/Sam Skällberg/

Sändlista

Sune Jonasson, kommunstyrelsen	Kenth Ljungberg, Länsstyrelsens miljöavdelning
Rolf Sjöblom, miljö- och hälsoskyddsnämnden	Stig Hermansson, Skogsstyrelsen, Region öst, Skånes nordöstra distrikt
Jan Olsson, kommunstyrelsen	Bo Fransman, Region Skåne
Patrik Möller, Mark- och exploateringsavdelningen, Kommunledningskontoret	Henrik Svensson, Högskolan Kristianstad
Susanne Norlind, C4 Teknik	Hans Persson, LRF Kristianstad kommun
Marie Nilsson-Shehata, Stadsarkitektkontoret,	Bengt Klingheim, Turistentreprenörerna
Hans Eliasson, Miljö- och hälsoskyddskontoret	Christer Neideman, Naturskyddsföreningen i Kristianstad
Sam Skällberg, Miljö- och hälsoskyddskontoret	Nils Waldemarsson, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Katrin Svensson, Miljö- och hälsoskyddskontoret	Thomas Lindblad, Nordöstra Skånes Fågelklubb
Mats Åkesson, C4 Arbetsmarknad	Åke Svensson, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
Eva Berglund, Kommunledningskontorets turismavdelningen	Hans Wellin, Nedre Helgeåns Fiskevårdsområde
Mats Gustafsson, Kultur- och fritidsförvaltningen	Sven Olsson, Vramsåns fiskevårdsförening
Sam Peterson, Naturskolan, Barn- och utbildningsförvaltningen	Börje Emilsson, Kristianstad-Bromölla Jaktvårdsrets
Sven-Erik Magnusson, Biosfärkontoret	Lotta Hallkvist, Christianstads Motorbåtsklubb
Karin Magntorn, Biosfärkontoret	Bengt Hellberg, Beckhovets fiskebods-förening
Carina Wettemark, Biosfärkontoret	Hugo Nordh, Kristianstadbygdens Biodlarförening
Paul Eric Jönsson, Länsstyrelsens miljöavdelning	

